

5. De naamwoordelijke zin

Het Hebreeuws kent naast de zinnen met een persoonsvorm van een werkwoord ook zinnen die alleen uit naamwoordelijke elementen bestaan. Ook in het Nederlands kennen we dergelijke constructies, als in:

[a]	<i>Oost, West, thuis best.</i>
[b]	<i>Eens gestolen, altijd een dief.</i>

In het Nederlands wordt deze constructie over het algemeen alleen gebruikt voor spreekwoorden en zegswijzen, terwijl ze in het Bijbels Hebreeuws deel uitmaken van de normale mogelijkheden om zinnen op te bouwen. De naamwoordelijke zinnen kunnen zowel de functie van hoofdzin vervullen als ook als bijzin optreden. De meeste naamwoordelijke zinnen bestaan uit twee elementen, die we gewoonlijk aanduiden met onderwerp en naamwoordelijk gezegde. Gegeven het feit dat deze zinnen uit twee elementen bestaan zijn er twee mogelijke zinstypen, namelijk zinnen waar het onderwerp voorop staat en zinnen waar het gezegde voorop staat. In het Hebreeuws staan deze elementen zonder verbinding naast elkaar. Er zijn onderzoekers die aannemen dat er naamwoordelijke zinnen bestaan waarin het tweede deel wordt ingeleid met **וְ**, hetgeen zeer onwaarschijnlijk is. We behandelen beide typen.

Gezegde - Onderwerp ↑

De volgorde gezegde - onderwerp wordt vaak gebruikt voor classificatie. We geven enkele voorbeelden met verschillende typen van gezegde. In [1] is het gezegde een zelfstandig naamwoord en in [2] een zelfstandig naamwoord met een suffix. In het derde voorbeeld is het gezegde een bijvoeglijk naamwoord:

[1]	Dt. 33:27	מְעֹנָה אֱלֹהֵי קֹדֶם		
		mə ^c onā toevluchtsoord	ʔēlohē God	qəḏəm vanouds
		De eeuwige God is een toevluchtsoord.		
[2]	Gen. 20:13	אָחִי הוּא		
		ʔāhī mijn broeder	hū hij	
		Hij is mijn broeder.		
[3]	Gen. 42:11	בְּנֵי אֲנָחְנוּ		
		kenīm eerlijk	ʔānaḥnū wij	
		Wij zijn eerlijke mensen.		

Wanneer een participium geheel gevoeld wordt als een zelfstandig naamwoord, dan kan het ook deze plaats innemen:

[4]	Gen. 42:9	מְרַגְלִים אַתֶּם	
		məraggəlīm verspieders	ʔattəm jullie
		Jullie zijn spionnen	

Onderwerp - Gezegde ↑

De volgorde onderwerp - gezegde wordt vaak gebruikt voor identificatie. We geven weer enkele voorbeelden:

[5]	Gen. 43:29	הֲזֶה אֶחֱיֵיכֶם הַקָּטָן				
		hă- INTERR.	ze deze	ʾāhīkēṃ jullie broer	ha- de	qqāṭon klein
		Is dit jullie jongste broer?				

Vergelijk met een eigennaam:

[6]	Gen. 14:2	הִיא־צֹרַר	
		hī zij	ṣo ^c ar Zoar
		Het is Zoar.	

Wanneer in deze volgorde een participium gebruikt wordt heeft het over het algemeen een werkwoordelijke functie:

[7]	Num. 13: 29	עֹמֵלֵק יוֹשֵׁב	
		ʿāmāleq Amalek	yōšēb wonend
		Amalek woont.	

Volgorde onderwerp - gezegde niet functioneel

Wanneer het gezegde een getal of een prepositionele bepaling is dan kan het zowel aan het onderwerp voorafgaan als erop volgen, zonder verschil in betekenis. Vergelijk bij voorbeeld met een prepositionele bepaling als predicat:

[8]	Gen. 32:7	וְאַרְבַּע־מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ				
		wə- en	ʾarba ^c vier	meʿōt honderd	ʾiš man	ʿimmō bij hem
		En er zijn vierhonderd man bij hem.				
[9]	Gen. 33:1	וְעִמּוֹ אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ				
		wə- en	ʿimmō bij hem	ʾarba ^c vier	meʿōt honderd	ʾiš man
		En er zijn vierhonderd man bij hem.				

In de beschrijvingen van allerlei gebouwen en constructies komen veel getallen voor, vergelijk bij voorbeeld:

[10]	Ex. 38:11 (en elders)	עֲמוּדֵיהֶם עֶשְׂרִים	
		ʿammūdehem hun pilaren	ʿēšrīm tweintig
		Hun pilaren zijn twintig (in getal).	

[11]	Gen. 6:15	שְׁלוֹשׁ מֵאוֹת אַמָּה אָרְךָ הַתֵּבָה					
		šaloš	me'ōt	ʿammā	ʾorek	ha-	ttebā
		drie	honderd	el	lengte	de	ark
		Driehonderd el is de lengte van de ark.					

Ook wanneer een bijwoord het gezegde vormt komen beide volgorden voor. Toch zijn in dit geval niet steeds beide volgorden mogelijk. In naamwoordelijke bijzinnen waarin **שם** het predicaat is, staat **שם** op de eerste plaats, behalve wanneer het onderwerp een persoonlijk voornaamwoord is:

[12]	i Sam. 9:10	אֶל-הָעִיר אֲשֶׁר-שָׁם אִישׁ הָאֱלֹהִים							
		ʿel	hā-	ʿir	ʾāšer	šām	ʾiš	hā-	ʿēlohīm
		naar	de	stad	REL.	daar	man	de	God
		naar de stad waar de man Gods is.							
[13]	Gen. 21:17	בְּאֶשֶׁר הוּא-שָׁם							
		ba-	ʾāšer	hū	šām				
		in	REL.	hij	daar				
		daar waar hij is.							

Negatie ↑

De negatie in de nominale zin is over het algemeen **אין / אין**. Meest komt het voor in de vorm van een status constructus **אין**, maar wanneer het woord het laatste is van de zin is **אין** gebruikelijker. Vaak staat **אין / אין** voor het ontkende element in de nominale zin.

[14]	Richt. 17:6	בְּיָמִים הָהֵם אֵין מֶלֶךְ בְּיִשְׂרָאֵל							
		ba-	yyāmīm	hā-	hem	ʿēn	mēlek	bə-	yiśraʾel
		in de	dagen	ART,	die	NEG.	koning	in	Israel
		in die dagen was er geen koning in Israel							

Het ontkende element kan echter ook wel voor de ontkenning staan.

[15]	Richt. 19:1	וּמֶלֶךְ אֵין בְּיִשְׂרָאֵל				
		ū-	mēlek	ʿēn	bə-	yiśraʾel
		en	koning	NEG.	in	Israel
		en er was geen koning in Israel				

Wanneer de nominale zin niet als geheel negatief is, maar er slechts een woord ontkend wordt, dan wordt voor dit woord de algemene ontkenning **לא** gebruikt. In zinnen waar het onderwerp een pronomen is, voelt men de ontkenning blijkbaar meer betrekking te hebben op het predicaat dan op de gehele zin, en in dit type zinnen wordt dus vaak **לא** gebruikt.

[16]	Gen. 42:34	כִּי לֹא מְרַגְלִים אַתֶּם			
		kī	lō	meraggəlīm	ʔattəm
		dat	niet	spionnen	jullie
		... dat jullie geen spionnen zijn			

Vergelijk ook het volgende voorbeeld, waar de keuze voor echter ook beïnvloed kan zijn door de volgende zin waar de ontkenning bij een verbale constructie hoort.

[17]	ii Sam. 3:34	יָדְךָ לֹא-אֶסְרוֹת וְרַגְלֶיךָ לֹא-לְנַחְשָׁתַיִם הָגָשׁוּ								
		yādēkā	lō	ʔāsurōt	wə-	raglēkā	lō	li-	nḥuštayim	huggāšū
		jouw handen	niet	gebonden	en	jouw voeten	niet	tot	ijzeren boeien	zij werden gebracht
		jouw handen waren niet gebonden, en je voeten waren niet in koperen boeien gedaan								

Naamwoordelijke Omstandigheidszin ↑

De opeenvolging van onderwerp en gezegde, voorafgegaan door **!**, wordt veel gebruikt om, in een soort tussenzin, een omstandigheid te beschrijven die de lezer/hoorder moet kennen om de hoofdzin te begrijpen. Vaak kan een dergelijke zin in het Nederlands weergegeven worden met een bijzin die met 'terwijl' wordt ingeleid:

[18]	Gen. 18:27	וְאֲנֹכִי עֶפֶר וְאַפֵּר				
		wə-	ʔanokī	ʕāpār	wə-	ʕep̄er
		en	ik	stof	en	as
		..., terwijl ik slechts stof en as ben.				

Samengestelde naamwoordelijke zinnen ↑

Soms treft men zinnen aan die schijnen te bestaan uit onderwerp en gezegde met daaraan nog toegevoegd een pronomen van de derde persoon. Dit pronomen kan op de tweede en op de derde plaats van de zin staan. Dit zinstype is het beste te begrijpen als een nominale zin die bestaat uit een subject gevolgd door een predicaat dat in zichzelf weer een nominale zin is. Inhoudelijk is het subject van de gehele zin ook subject van de predicaatszin, en het wordt in die zin weergegeven met een pronominale verwijzing. Wanneer de nominale predicaatszin van het type onderwerp - gezegde is staat het pronominale element vooraan, en daarmee op de tweede plaats van de gehele zin, wanneer de predicaatszin van het type gezegde - onderwerp is staat het pronomen achteraan in de zin.

[19]	Gen. 36:8	עֵשָׂו הוּא אֶדְוֹם		
		ʕeśāw	hū	ʕədōm
		Esau	hij	Edom
		Esau, dat is Edom.		

[20]	Num. 1:4	אִישׁ רֹאשׁ לְבֵית-אֲבֹתָיו הוּא					
		ʔiš	rōš	lə-	bet	ʔābotāw	hū
		man	hoofd	voor	huis	zijn vaders	hij
		Het hoofd van zijn families is de man.					

Deze zinnen vormen feitelijk een onderafdeling van de samengestelde zinnen waarin een verwijzing in de onderschikte zin het verband met het onderwerp van de gehele constructie duidelijk maakt.

[21]	Ps. 11:4	יְיָ בְּהֵיכָל קִדְשׁוֹ			
		yy De Eeuwige	bə- in	hēkal heiligdom	qḡdšō zijn heiligheid
		De Eeuwige -- zijn heiligheid is in het heiligdom. d.i.: De heiligheid van de Eeuwige is in het heiligdom.			

Deze zinnen zijn nauw verwant aan de zinnen waarin in de ondergeschikte zin een persoonsvorm van een werkwoord voorkomt. Voor zover er geen sprake is van een terugverwijzing in de ondergeschikte zijn deze zinnen genoemd in [hoofdstuk 3](#). Wanneer er wel sprake is van een terugverwijzing is het beter de zinnen in kwestie op één lijn te stellen met de samengestelde naamwoordelijke zinnen. Enkele voorbeelden tonen hoe deze verwijzingen gebruikt worden.

[22]	Gen. 28:13	הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָתָּה שׁוֹכֵב עָלֶיהָ לְךָ אֶתְנַנָּה							
		hā- het	ʾāreṣ land	ʾāšer REL	ʾattā jij	šokēb wonend	ʿalḡhā erop	lakā aan jou	ʿettəneṇnā ik zal het geven
		Het land waarop je woont -- aan jou zal ik het geven Het land waar je woont zal ik aan je geven.							

Soms wordt de verbinding van het nominale onderwerp van deze constructie met de volgende ondergeschikte zin zo gevoeld dat de functie binnen de ondergeschikte zin met behulp van een voorzetsel wordt uitgedrukt:

[23]	Gen. 13:15	אֶת־כָּל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־אָתָּה רֹאֶה לְךָ אֶתְנַנָּה								
		ʿet OBJ	kol geheel	hā- het	ʾāreṣ land	ʾāšer REL	ʾattā jij	ro-ḡ wonend	lakā aan jou	ʿettəneṇnā ik zal het geven
		Al het land dat u ziet zal Ik aan u geven.								
[24]	Gen. 21:13	אֶת־בֶּן־הָאֵמָה לְגֹי אֲשִׁימֵנִי								
		ʿet OBJ	bēn zoon	hā- de	ʾāmā gedienstige	lō- tot	gōy volk	ʾāšimēnnū ik zal hem maken		
		de zoon van de gedienstige (lijd. voorwerp) -- ik zal hem tot een volk maken De zoon van de gedienstige zal ik tot een volk maken.								
[25]	Gen. 47:21	וְאֶת־הָעָם הָעֵבֶר אָתָּה לָעָרִים								
		wə- en	ʿet OBJ	hā- het	ʿām volk	he-ḡbīr hij bracht over	ʾotō OBJ het	lē- naar	ʿārīm steden	
		en het volk -- hij bracht het naar de steden en het volk bracht hij over naar steden ...								
[26]	2 Sam. 6:23	לְמִיכָל בַּת־שָׁאוּל לֹא־הָיָה לָהּ יָלֵד								
		lō- voor	mīkal Michal	bat dochter	šāʾūl Saul	lō niet	hāyā is	lāh voor haar	yālēd kind	
		voor Michal de dochter van Saul -- niet is er een kind voor haar Michal de dochter van Saul zal geen kind krijgen.								

Over het algemeen kan men stellen dat het vooropgestelde element in zekere mate een extra accent krijgt door de gehanteerde woordvolgorde.

Voor zinnen waarin het subject een ondergeschikte zin is die met כִּי wordt ingeleid, zie [hoofdstuk 7](#).